

*HURU VI FÖRLORA
NORRLAND*

*YTTERSTFORSDOMANEN OCH ANDRA
DOMÄNER I BANKERNAS
HÄNDER*

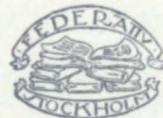

Pris 10 öre

STOCKHOLM 1925 — FEDERATIVS FÖRLAG

*HURU VI FÖRLORA
NORRLAND*

*YTTERSTFORSDOMÄNEN OCH ANDRA
DOMÄNER I BANKERNAS
HÄNDER*

STOCKHOLM 1925 — FEDERATIVS FÖRLAG

Trustbildningen i övre Norrlands träindustri.

För den, som har varit i tillfälle att följa nybyggarnas svåra strider mot bolagsväldet i övre Norrland är namnet Bergman & Hummel välbekant. Ingen av de stora sågverksfirmorna torde ha lagt under sig så många krononybyggen och hemman, på bekostnad av de verkliga nybyggarna och åborna, som denna firma under sin verksamhet gjort. I början en vanlig handelsfirma ombildades denna år 1897 till aktiebolag med namnet A.-B. Bergman, Hummel & Co. Bolagets första styrelse bestod av v. konsul Johan Aug. Bergman och disp. C. E. Bergman i Nederkalix samt verkägaren Albert Rålamb i Råneå. Suppleanter voro prof. F. A. Bergman i Uppsala, v. konsul E. J. Sällström, insp. E. J. Sällström, insp. E. Stjernspets, brukspatron P. A. Liljedal och med. kand. Torsten Alm i Stockholm.

Bolaget hade sina flesta egendomar i Kalixälvens floddal och dess aktiekapital var två miljoner i aktier à 1,000 kronor.

År 1899 kom emellertid hela bolagets aktiekapital i nya händer, varav följde att den gamla ledningen avgick och efterträddes av den på sin tid kände William Olsson, som jämte en bankdirektör H. Zethrin och några andra mindre kända personer inträdde i styrelsen.

Redan nu hade det Wallenbergska bankintresset börjat skymta, med påföljd att Bergman & Hummel år 1913 upplöstes samt uppgick i det av Wallenbergska huset ledda Nordiska trävaruaktiebolaget.

Trustbildningen inledes.

År 1902 bildades nämligen det så kallade Nordiska Trävaruaktiebolaget, som synes ha varit den första trustliknande företeelsen i övre Norrlands träindustri. Aktiekapitalet var så pass betydande som sju miljoner och aktierna sattes till 100 kronor. Stiftare voro fyra särskilda sågverksbolag jämte hr W. Olsson. Aktierna tecknades på följande sätt:

Carl Palmgrens trävaru-a.-b.	13,082 aktier
A.-b. Bergman, Hummel & Co.	37,980 "
A.-b. Bodträskfors	2,742 "
Seskarö trävaru-a.-b.	3,756 "
W. Olsson för egen del	13,170 "

Summa 70,730 aktier

Samtliga dessa bolag överlämnade sina verk och egendomar till det nya bolaget mot likvider i form av aktier "jämte kontant likvid för det värde, varmed egendomarna överstego beloppet för de tecknade aktierna". Detta överskjutande värde, som skulle betalas genom upptagande av ett obligationslån på tolv miljoner kronor, uppgick till följande belopp:

För A.-b. Bodträskfors	604,000 kr.
Carl Palmgrens A.-b.	3,267,000 "
Bergman, Hummel & Co.	5,578,000 "
Seskarö	975,000 "

Det Wallenbergiska intresset dyker upp!

De *synliga* ledarna för det nya bolaget Nordiska Trävaruaktiebolaget voro v. häradsh. P. H. Santesson i Stockholm, disp. C. G. Groth i Nederkalix, dir. C. E. Lallerstedt i Hammars socken, Närke, grossh. W. Olsson i Stockholm samt konsul Carl Palmgren, bankdir. A. H. Zethrin och O. H. Örtendal i Luleå.

Men andra intressen skymtade i bakgrunden. Vid en bolagsstämma med A.-b. Bodträskfors, som uppgick i Nordiska Trävaruaktiebolaget, den 10 sept. 1902, ägde nämligen bankdir. K. A. Wallenberg och Marcus Wallenberg 160 aktier vardera, varigenom de kunde bestämma över besluten vid stämman. I verkligheten stodo dessa två bakom hela den då beslutade förtrustningen. Endast *tre dagar* efter nämnda stämma, alltså den 13 september 1902, beslöto samtliga ovannämnda bolag att gå i likvidation samt att överlämna sina egendomar till det nya bolaget, Nordiska Trävarubolaget. Alltså nästan schablonmässigt detsamma som skedde då den större trusten Ytterstfors—Munksund år 1916 genom samma drivande krafter kom till stånd.

Ehuru Wallenbergarna i verkligheten redan nu voro situationens herrar fick dock den första styrelsen i Nordiska i hudsak sitta kvar. Först år 1908 fann man för gott att träda fram med öppet visir. Då måste hela den gamla styrelsen avgå för att lämna plats för några av Enskildas män. I den nya styrelsen invaldes nämligen hrr P. G. Tamm från Elsebo i Kalmar län, borgm. O. W. Lundberg i Sala, grossh. C. M. Victorin, *Axel Fingal Wallenberg* i Stockholm samt bankdir. A. F. Östman i Luleå.

Med denna uppsättning av ledamöter dröjde det inte länge innan styrelsen beslöt att sätta bolaget i likvidation. Detta skedde nämligen den 25 juni 1908 och redan dagen därpå lag anmälan därom inne hos patentverket. Likvidatorer blevo Wallenberg själv, grossh. Riben och adv. Erland Lagerlöv. Först år 1918 var likvidationen avslutad!

Det ser ut som om William Olsson, som ägde stora aktieposter, i verkligheten varit ombud för Enskilda banken. I varje fall följde han pekpinen därifrån.

Nordiska Trävaruaktiebolaget ombildades snart till Baltiska Trävaruaktiebolaget, där Axel Wallenberg redan från början blev verkst. direktör samt jämte Marcus Wallenberg i verkligheten fullkomligt enväldig.

Den försvunna småindustrin.

Några data ur de mindre sågverkens historia må här stäckas emellan.

Då Munksunds sågverks-a.-b. år 1891 inregistrerades ägdes det av hrr P. M. Wikström och Carl Wikström, grosshandlare, bosatta i Stockholm, samt bruksdisponent H. J. Sundström i Munksund, Norrbottens län. Aktiekapitalet var 600,000 kronor i aktier à 5,000 kronor stycket.

Enligt ett protokoll den 6 juni 1894 ägdes de representerade aktierna av följande personer:

Generalkonsul H. Davidson	10 aktier
Grossh. P. M. Wikström	26 "
Konsul H. J. Sundström	18 "
Grossh. Carl Wikström	20 "
Grossh. G. R. Svensson	10 "

Summa 84 aktier

År 1902 hade grossh. Carl Wikström utträtt ur styrelsen och efterträts av disp. Anders Åström, liksom även H. J. Sundström efterträts av jägmäst. Hugo Wästberg.

Ett par år därefter eller år 1904 hade i styrelsen inträtt de i den norrländska sågverksindustrin välkända männen dir. Thure R. Thuresson och E. A. Enhörning i Sundsvall. År 1906 sitter som suppleant hr H. E. Hammarberg i Sund i Sundsvalls distrikt. Detta år hade emellertid Enhörning sålt sina 24 aktier till dir. Charles Ekström i Vivstavarvsbolaget, varför han utgick ur styrelsen. År 1907 hade aktiemajoriteten, 113 aktier, övergått till Ytterstfors trävarubolag, som representerades av Uno Norman. Därmed övergick ledningen i bolaget i nya händer. Thuresson, Hammarberg, Åström och Friman avgingo och i deras ställe inträdde Unander-Scharin, jäm. Ringstrand samt Uno och Petrus Norman.

Aktierna innehades sedermera alltjämt av Ytterstforsbolaget

tills Munksunds sågv.-a.-b. i december 1916 beslutade gå i likvidation! Likvidatorer blevo Uno Norman och Erland Lagerlov.

Den vanliga metoden att låta det ena bolaget efter det andra gå över styr genom likvidation hade sålunda redan tidigt börjat praktiseras. Därvid ha *de stora* aktieägarna, sådana som Wallenberg, lätt att låta de smärre delägarna försvinna samt lägga beslag på all egendom i företagen.

Wallenbergarna taga makten.

År 1896 stiftades det gamla Ytterstfors trävaru-a.-b., varvid styrelsen bestod av Egil Unander-Scharin, v. konsul Nils G. Ringstrand och Uno Norman. Kapitalet var 500,000 kronor i aktier à 5,000 kronor. Delägarna voro år 1899:

Isak O. Nyblad	20 aktier
Fr. Bergenholst	10 "
N. Ringstrand	20 "
Unander-Scharin	20 "
Bankdir. M. Adlerstam	10 "
Uno Norman	20 "

Summa 100 aktier

År 1907 ökades aktiekapitalet till två miljoner, genom utsläppande av 200 aktier à 5,000 kronor stycket.

År 1907 ägdes 20 aktier av Foy Morgan & Co., som representerades av Uno Norman. Denne Morgan var tydligen utländsk undersåte, men närmare uppgifter om honom saknas.

År 1916 har en större förändring skett i det att Aron Andersson innehade 155 aktier, varigenom han var bolagets största delägare. Bankdir. O. Enell ägde 43 och bankdir. E. Häggbom 13 aktier. Bankväldet hade övertagit ledningen i bolaget.

Den 10 nov. 1916 beslöts att även detta bolag skulle gå i likvidation, tydligen på order från det mäktiga Wallenbergska intresset, som numera hade alla i sitt våld.

Det stora olycksbringande steget.

Sedan den stora förtrustningen på detta sätt inlets genom fusionen i Baltiska Trävaruaktiebolaget återstodo dock ännu ett antal sågverksanläggningar i enskilda händer. Hr Axel Wallenberg fullföljde emellertid med järnhård energi sitt syfte att koncentrera hela övre Norrlands träindustri i händerna på en enda ledning, där han säkerligen reserverat makten åt sig själv. Att han, då han slutligen stod vid målet, avträdde från den självfallet åt honom vikna platsen och lämnade det hela vind för våg eller i varje fall åt andra, som knappast voro uppgiften vuxna, är en dunkel och oförklarlig punkt i hans verksamhet. Tvivlade han på sitt eget verk och hade han drivits endast av traktan efter stora vinster och hastiga vinster? Detta senare är det troligaste. Han satt helt säkert år 1916 med en aktiestock på omkring 30,000 aktier i Baltiska bolaget, vilka vid denna tid noterades i 470 à 500 kronor. Det har på absolut trovärdigt håll uppgivits att han då försålde hela sitt aktieinnehav till en enskild person. Vilken denne kan ha varit är för vår framställning av mindre vikt. Ett är dock visst att samma aktier vid bildandet av Ytterstfors—Munksundbolaget år 1916 befunno sig i händerna på våra största emissionsbolag, som sålunda inköpt dem av den anonyma mellanhanden. Utgår man från att Axel Wallenberg för sina omkring 30,000 aktier erhållit ett pris av 500 kronor stycket vilket är högst antagligt, så skulle han vid avresan från övre Norrland ha varit försedd med en reskassa av ej mindre än

femton miljoner kronor,

utgörande den samlade vinsten av åtta års arbete som verkst. dir. i Baltiska bolaget. Han mottog nämligen samma år platsen som verkst. dir. i Vivstavarvs aktiebolag, där man dock synes ha haft kraft att hålla hans vinningslystnad inom rimliga gränser. Han uppehöll nämnda syssla i Vivstavarv från 1916 till 1921, då han utnämndes till svensk minister i Wash-

ington. Från hans verksamhet på denna post föreligger ingenting, som gör honom särskilt meriterad för diplomatiska värv. Liksom vid hans placering i spetsen för såväl Baltiska som Vivstavarvs aktiebolag, där brodern Marcus och Enskilda bankens aktieinnehav med lätthet kunde vika dessa högt avlönade sysslor åt honom, så torde även vid hans placering i Washington guldets glans omkring namnet ha varit det avgörande.

Även från Amerika har berättats om tveklaktiga affärsmanipulationer, i vilka han deltagit och där han spelat första fiolen. Hans försök att genom process mot den stora Sunlight-trusten avpressa densamma åtskilliga miljoner för ganska värdelösa aktier i Barnängens tvålfabriker, vilket försök dock misslyckades, är även i friskt minne. Hans talan blev, som rättvist var, av den engelska domstolen ogillad. Om Axel Wallenberg verkligen gjort förluster på Barnängen så har han troligen haft förstånd nog att vältra dem över på Mälarbanken, som jämte honom uppträdde som kärke i Londonprocessen.

Ytterstfors—Munksund, den stora jättepolyten.

Huru fullständigt Wallenberg gjort sig till herre redan inom Baltiska Trävarubolaget framgår av ett protokoll från bolagsstämman den 30 maj 1917, då aktierna voro så fördelade:

Axel Wallenberg	16,498 aktier
Georg Andersson	1,054 "
Wictorin	100 "
Häradsh. R. Hägglov	1,480 "
W. Kjellberg	400 "
C. F. Reutersvärd	180 "
A. Westerberg och H. L. Larsson	153 "
C. Tillman	18 "
N. Vedholm	7 "
C. A. Govenius	510 "

Summa 20,400 aktier

Det har sitt stora intresse att se att, fastän Axel Wallenberg varit den drivande kraften vid alla de föregående fusionerna så deltog han ej vid läggandet av slutstenen för verket, bildandet av den stora trusten Ytterstfors—Munksund. Han hade då sålt sina aktier, som hamnat hos ett antal emissionsbolag, vilka med dessa aktier ingingo i trusten enligt följande teckningar:

Ytterstfors Trävaruaktiebolag	29,999 aktier
A.-b. Norrlandia G. Drysén	3,000 ”
Svenska Kreditkassan, Enell och Olsson	4,999 ”
Svenska Emissions-a.-b. Aron Andersson, H. Schultz	10,999 ”
Finansaktiebolaget R. Dymling, E. Thunberg	10,999 ”
Centralgr. Emissions-a.-b. O. Falkman	10,999 ”
R. Dymling	1,000 ”
E. Malmström	1,000 ”
O. Rydbeck	1,000 ”
P. Bellander	6,000 ”

Summa 79,995 aktier

Enligt den uppgjorda stiftelseurkunden skulle Ytterstforsbolaget och Munksunds sågverksbolag överlämna all sin lösa och fasta egendom till den nya trusten enligt ett värde av 12,073,305 kronor, av vilken summa det gamla Ytterstfors skulle erhålla 700,000 kronor kontant, det nya bolaget skulle övertaga de gamla bolagens *skulder* till ett belopp av 8,373,303 samt överlämna aktier i nya bolaget för tre miljoner.

Till en början utsläpptes 80,000 aktier à 100 kronor, vadan aktiekapitalet utgjorde åtta miljoner.

Men aktiernas virveldans började redan året därpå, då 5,000 nya aktier utsläpptes, att betalas med 120 kronor, samt tecknades av Centralgr. Emissionsaktiebolag, vilket skulle likvidera dem genom överlämnande av aktier i Storfors aktiebolag. Dessa gällde nominellt 1,000 kronor, men skulle av det arma Ytterstfors—Munksund betalas med 6,000 kronor!

Redan året därpå utsläpptes till allmänheten nya aktier till ett belopp av 19,500,000 kronor, att betalas med 110 kronor. Genom dessa två aktiekupper erhöi bolaget en ren emissionsvinst av ej mindre än 2,050,000 kronor. Men därjämte upptog bolaget samma år ett obligationslån på *tio* miljoner!

Vart togo alla pengarna vägen, är en fråga som alla måste göra sig? Svaret torde ge sig självt då man vet vilka oerhörda kapital Wallenberg inhöstade för sina aktier i Baltiska och som dock måste betalas av den nya trusten.

Nitton och en halv miljon stulna från folket.

Bedrägeriet mot aktietecknarna.

Men ingenting förslog. Av inbjudningen till 1918 års stora aktieemission framgår att denna företogs för att uppsuga Baltiska bolaget, vars aktier numera i huvudsak innehades av Sv. Emissions- och Centralgruppens Emissionsbolag.

Det är i synnerhet *detta* notdrag, som måste betecknas som ett rent bedrägeri, en stöld ur tusentals människors fickor. Pengarna tecknades av folk ur alla klasser, skollärare, småhandlande, bönder och smärre tjänstemän. *Alla* ha fått förlora vartenda öre — detta så vitt nu kan synas. Det fins exempel på att enskilda personer fått förlora 100,000 kronor på dessa aktier. Förluster på 10,000 à 5,000 föreligga i mängd. Aktierna började sjunka med en förfärande fart och ha på sistone sålts för två kronor, ja, utbud ha skett till 25 öre stycket!

Och ändå äger bolaget domäner till en areal av över en miljon tunnland, verk, anläggningar och fabriker! Ja, om bolaget ägde allt detta skulle nog aktierna hålla sig uppe, men den *verkliga* ägaren är Svenska Handelsbanken, som skaffat sig säkerheter i form av in-teckningar i egendomarna.

Vilka ha framkallat kursfallet? Naturligtvis de, som överansträngt marknaden genom stora utbud på börsen, vilket

uppenbarligen gjorts av emissionsbolagen. Svenska Emissionsbolaget ägde 1918 ej mindre än 17,262 och år 1922 ett antal av 27,395 aktier. Dessutom ägde Finansaktiebolaget år 1918 ett antal av 23,212 aktier. Vid bolagsstämman den 28 maj innevarande år ägde samma bolag ej en enda aktie. Icke ens Handelsbankens ombud, som var närvarande vid stämman, lär ha haft en enda aktie! Men han ägde något annat, som var mera värt, nämligen *inteckningar i all bolagets egendom*.

De många små aktieägarna ha behållit sina aktier — och förlorat vartenda öre. Men banken triumferar och behåller hela den stora domänen som gott pris, sedan de många *små* utplundrats och bestulits på sina insatta medel.

Sådana äro kapitalismens metoder.

Rofferiets frukter.

Resultatet av den stora trustens verksamhet blev förfärande. År 1921 måste bolaget Ytterstfors—Munksund redovisa en förlust på nära tjugu miljoner, eller 19,862,874 kronor. Bankskulderna ha stigit till *nära femtio miljoner*, vartill komma obligationsskulder till tolv miljoner kronor. Nämnda år nedskrevs aktiekapitalet från 32,5 miljoner till 16,25 miljoner, varigenom aktieägarna bestulos på aktiernas halva värde. Men detta förslog ej. Aktierna ha fortsatt att sjunka, ner till noll. Tusenden få förlora alla sina i bolagets aktier "placerade" medel. Ett fallissemang, som synes oundvikligt betyder oerhörda lidanden för befolkningen i vissa kommuner i övre Norrland, där nästan hela befolkningen är hänvisad till att leva på arbete och leveranser till bolaget. Bevillningen i en av dessa kommuner är redan uppe vid 15 kronor 65 öre pr bevillningskrona och vägs-katten vid 80 öre pr vägfyrek. Sammanlägger man skatten till staten och till kommunen blir skattebördan ej mindre än 28 à 30 procent på den beskattningsbara inkomsten. För såväl arbetare som jordbrukare blir detta rena svälten.

Bolaget äger ett jordområde på 1,050,000 tunnland, sträckande sig utefter kusten ungefär från Luleå till Haparanda. Bland annat ingår i domänen de till Meldersteins bruk anslagna kronoskogarna, som i mitten av 1700-talet upplåtos åt prof. Meldercreutz och därpå övergingo till frih. S. G. Hermelin.

Sedan domänen år 1818 inköpts av Carl Johan, som skänkte den som ett furstendöme åt prinsessan Josefina till "morgongåva" stannade det hela i det kungl. husets ägo till år 1857, då det övergick till privata personer, bland vilka ha funnits utlänningar som engelsmannen Giles Loder, norrmännen Stang och Anker med flera. Sedermera kommo våra inhemska storjobbare, Bergman och Broms, samt slutligen Wallenberg såsom den störste av dem alla.

Den 25 maj 1857 undertecknades nämligen ett köpekontrakt på egendomar i Norrbotten, vilket väl torde ha omfattat de största områden som ett köpekontrakt i vårt land någonsin gjort. Säljare var ingen mindre än kung Oskar den förste, genom hovstallmästare Ferd. Braunerhjelm, köpare voro en hr Anker, tre herrar Stang, Viktor Kjellberg samt ännu några andra, inalles elva personer. Egendomarna voro belägna i Piteå, Nedre och Övre Luleå, Råneå, Jokkmokks och Gellivare tingslager samt utgjordes av samtliga de Meldersteinska verken eller Alsters järnbruk med sågverk, Helleströms, Borgfors och Björkfors sågar, Selets järnverk, Svartå järn- och sågverk, Hedensfors sågverk, Meldersteins järn- och sågverk, Strömsunds, Vitåfors, Avafors, Korpfors och Revsundsfors, $\frac{1}{2}$ i Larsby såg, samt en otrolig mängd lappmarkshemman, privilegier och nybyggen, tillsammans omkring 230 hemman, utom nybyggen och frälserättigheter Köpesumman. var 693,666 rdlr 32 sk. riksgäld i banco.

Otroliga mängder av krononybyggen, vilka åborna själva skulle ha rättighet att behålla, ha genom oförsynta manövrer och juridiska konstler spelats över till de bolag, som uppgått i den stora trusten. I synnerhet var Baltiska bolaget outtröttligt i att genom processer och bråk utarma de stackars nybyggare, som bolaget kunde finna sak med. Ett drastiskt bevis på huru

man våldfört sig mot de gällande författningarna om äborätt på kronojord har man däri att, då författningarna krävde att en äbo skulle visa prästbetyg på att han ägde *god frejd*, så vips voro prästerna framme och på bolagens begäran utfärdade intyg om att *bolagen* ägde "god frejd". Baltiska bolaget äger god frejd, Nordiska likaså och Munksunds bolag o. s. v.! Detta allt för att bolagen skulle kunna tränga undan de verkliga äborna!

Ett bolag kan väl med sådana intyg räkna på evig salighet också!

Var och en begriper att här måste ligga något bedrägeri bakom. Men sådant går för sig i våra dagar.

Angående de särskilda bolagens egendomar och anläggningar kunna slutligen några uppgifter bifogas.

Ytterstfors Trävaru-a.-b. ägde år 1915 följande fastigheter:

	Tax.-värde.
Ytterstfors sliperianläggning	859,000
Kraftstation och dammbyggnad vid Ytterstfors	404,000
Transformator och kraftledning från Skellefteå	184,000
Linbana Ytterstfors—Furuögrund	60,000
Sliperimagasin i Furuögrund	26,000
Ytterstfors elektr. sågverk om 2 ramar m. m.	25,000
Ytterstfors kvarnhus	1
Furuögrunds 7-ramiga ångsåg	152,000
Hemman och lägenheter i Byske socken	462,000
" " i Jörns socken	561,700
" " i Piteå socken	414,800
" " i Arvidsjaur's socken	294,700
" " i Arjeplougs socken	26,400

Därtill kommo en mängd hemmansdelar i Skellefteå, Jokkmokk, Elvsby, Överluleå och Nederkalix socknar.

Sammanlagda arealen av alla dessa hemman och lägenheter voro den 31 dec. 1915 103,257 tunnland, med ett upptaget tax.-värde av 1,740,500 kronor.

Munksunds sågv. a.-bolag ägde samtidigt:

Hemman i Piteå, 21 stycken, det s. k. Alterskomplexet, areal 39,681 tunnland	Kr. 976,000
Hemman i Elvsbyn, 22 hemman, 32,258 tunnland	" 760,000
D:o i Luleå, 5 hemman, 10,111 tunnland	" 360,000
D:o i Arvidsjaur	" 10,000
Stockfors lantegendom	" 130,000
Ljuså bruksegendom	" 118,400
Jordlägenheter i Jokkmokks socken	" 1,500
m. fl.	

Sammanlagda arealen av hemman och lägenheter under Munksunds A.B. var den 31 dec. 1915 94,715 tunnland, åsatta ett värde av 2,355,901 kronor. Detta allt före den stora sammanslagningen i Ytterstfors—Munksund.

Endast dessa tvenne bolag, nu ingående i den stora trusten, ägde således omkring 200,000 tunnland skog och jord med ett tax.-värde av över fyra miljoner. Vad äga de bestulna äborna? Men därtill komma de arealer, som ägdes av Storfors, Bergviks, Brännforsens, Töre och Kalix aktiebolag, vilka samtliga också uppslukats.

Och vad har nu följden blivit av allt detta? Ruin och förluster för tusenden, men oblyga och skamliga vinster åt några få — eller någon! — som dragit sig undan sedan han skinnat en landsändas industri på 15 å 20 miljoner!

Sannerligen, sådant ropar på upprättelse och räfst. Det är reduktionen, som förberedes. Man frammanar den, men när den kommer förvånas man över den.